



unicef 
za svako dete

ANALIZA NORMATIVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA U OBLASTI PRAVOSUĐA PO MERI DETETA

Dr Milica Kolaković-Bojović

Dr Ivana Stevanović

Vladimir Vukićević, MA



Predmet i obuhvat analize

- Period sprovođenja maj 2021-januar 2022.
 - Tročlani ekspertski tim IKSI uz podršku UNICEF Srbija
-
- Normativna analiza
 - Relevantni međunarodni standardi- više od 30 izvora (UN, CoE, EU)
 - Normativni okvir RS (KZ, ZKP, ZIKS, ZMUKD, ZIVS, Marijin zakon)
 - Institucionalna analiza
 - RS, Mađarska, Hrvatska, Crna Gora, Austrija, Slovenija



I Normativna analiza (struktura dokumenta i ciljne grupe)

- Rezime
- Ključni nalazi analize strukturirani u odnosu na tri grupe pitanja:
 - **I Opšta pitanja** od značaja za maloletne učinioce, žrtve i svedoke krivičnih dela
 - **II Maloletni učinioци krivičnih dela**
 - **III Maloletnici kao oštećeni/žrtve i svedoci krivičnih dela**
 - **IV Pojedinačne inkriminacije KZ-a (opšti instituti i krivična dela učinjena na štetu maloletnika)**
- Lista preporuka
- Tabela usklađenosti



Opšta pitanja od značaja za maloletne učinioce, žrtve i svedoke krivičnih dela

- **Pojam deteta**- potrebno usklađivanje sa standardima
- **Najbolji interes deteta**- horizontalni princip- nedostaju smernice za ocenu
- **Obavezna specijalizacija profesionalaca**- nedostaje obaveza kontinuiranog usavršavanja
- **Dostojanstvo i integritet deteta**- treba da imaju status načela krivičnog postupka
- **Pravo na privatnost deteta**- neophodno detaljno i precizno regulisanje, naročito u pogledu odnosa sa medijima



II Maloletni učinioci krivičnih dela

- **Diverzione forme i modeli postupanja**- potrebno proširenje primene oportuniteta (proširena lista vaspitnih naloga i u predistražnom postupku)
- Alternative lišenju slobode
 - Alternative pritvoru
 - Unapređenje uslova izvršenja zavodskih sankcija (vaspitnih mera i kazne maloletnikog zatvora)
- Postpenalni prihvrat maloletnika- izostaju sistemska rešenja



Maloletnici kao oštećeni (i svedoci)

- Razgraničenje pojmova **žrtva i oštećeni**
- Uspostavljanje mehanizma **individualne procene potreba** maloletnog oštećenog
- **Prisustvo osobe od poverenja**- osim kada postoji sukob interesa
- Obaveštenje o **puštanju okrivljenog** na slobodu- potreba uspostavljanja mehanizma
- **Imovinskopravni zahtev oštećenog**- dobar normativni okvir i gotovo nepostojeća praksa



Pojedinačne inkriminacije KZ-a (opšti instituti i krivična dela učinjena na štetu maloletnika)

- Kazneni rasponi za krivična dela protiv polne slobode- višestruka neusklađenost (posledično neadekvatni rokovi zastarelosti)
- Potreba za propisivanjem novih inkriminacija
 - prisilni nestanak
 - prodaja deteta
 - nelegalno uklanjanje deteta
 - zabrane regrutacije i iskorišćavanja maloletnih lica u neprijateljstvima od strane oružanih grupa koje nisu oružane snage države
- Marijin zakon- potreba za smanjenjem/eliminacijom “sive zone” delatnosti u kojima se ne zahteva provera u registru a direktno su vezane za rad sa decom



III Institucionalna analiza (ključni zaključci)

- **Nadležnost** - U svim posmatranim državama pitanja maloletničkog pravosuđa i prava deteta u kontaktu sa pravosuđem nadležnost su ministarstava pravde.
- **Organizaciona rešenja** – Organizacione jedinice višeg ranga (Uprava/Direkcija) zadužene za krivično pravo, sa jedinicama nižeg ranga za krivično materijalno i procesno pravo.
- **Administrativni kapaciteti** – Jasna podela nadležnosti omogućuje specijalizaciju službenika
- **Primer dobre prakse** – Ministarstvo za pravosuđe Hrvatske u deluje poseban **Odjel za maloletničko pravo.**



III Institucionalna analiza (preporuke)

- **Reorganizacija** – potreba da se umesto opšteg sektora za normative poslove formira specijalizovana jedinica za krivično zakonodavstvo
- **Administrativni kapaciteti** – potreba jačanja kapaciteta (trenutno ukupno 3 službenika angažovana na svim normativnom poslovima)
- **Specijalizacija** – neophodna specijalizacija za prava deteta imajući u vidu specifičnosti materije



Koraci koji predstoje

- Donošenje novog zakona koji će zameniti ZMUKD (neophodne ismene prevazilaze 30% odredaba koje se menjaju)
- Prioritet izmene i dopune KZ, ZKP, Marijinog zakona (ponovno pomeranje rokova u najavi)
- Izmene pravosudnog zakonodavstva?
- Kontinuirani monitoring primene izmenjenog zakonodavstva
- Jačanje kapaciteta i samog Ministarstva pravde

